

УДК 338

Волинець Ольга

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя (Україна)

НОВІ ЕКОНОМІЧНІ ІНДИКАТОРИ УСПІШНОСТІ: ESG, СОЦІАЛЬНИЙ КАПІТАЛ, ІНДЕКС ЩАСТЯ

Volynets Olga

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil (Ukraine)

NEW ECONOMIC INDICATORS OF SUCCESS: ESG, SOCIAL CAPITAL, HAPPINESS INDEX

У XXI столітті світ стикається з багатьма викликами: зміна клімату, соціальна нерівність та цифрова трансформація. У цих умовах стає очевидним, що традиційні економічні індикатори, наприклад, валовий внутрішній продукт (ВВП), не в змозі повною мірою відображати реальний добробут суспільства. Показник ВВП зосереджений на кількісному зростанні економіки, ігноруючи якість життя, екологічну ситуацію, справедливість розподілу ресурсів та соціальну стабільність. Тому фокус уваги світової економіки все більше зміщується. «М'які» індикатори, такі як ESG-критерії (екологічні, соціальні та управлінські фактори), соціальний капітал та індекс щастя, дозволяють більш комплексно оцінювати сталий розвиток як на макро-, так і на мікрорівнях. В Україні також спостерігається тенденція до впровадження таких підходів, що відображено в ключових документах та дослідженнях.

Одним із найбільш обговорюваних новітніх підходів є ESG (Environmental, Social, Governance) — це система оцінювання компаній за трьома категоріями: вплив на довкілля, соціальна відповідальність та якість управління. ESG-фактори активно використовуються інвесторами для прийняття рішень, адже компанії, що дотримуються цих стандартів, менш схильні до репутаційних та екологічних ризиків і, як наслідок, демонструють більшу довгострокову стабільність. Зокрема, екологічний компонент (E) передбачає оцінку викидів вуглецю, ефективного використання ресурсів, поводження з відходами. Соціальний компонент (S) охоплює права працівників, рівність, інклюзивність, відносини з громадами. Компонент управління (G) зосереджений на прозорості, етиці управління, боротьбі з корупцією. В Україні впровадження ESG-підходів закріплено в Національній економічній стратегії на період до 2030 року, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України [1]. Стратегія передбачає трансформацію економіки у напрямку сталого розвитку, зокрема через підтримку "зеленої" економіки та екологічно чистих технологій. Віцепрем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Ольга Стефанішина наголосила, що Національна економічна стратегія-2030 має бути стратегією "зеленої" економіки і трансформації бізнесу до європейських екологічних вимог [2].

Ще одним важливим показником, що набуває все більшого значення у політиці та науці, є соціальний капітал. Він відображає рівень довіри, співпраці, взаємодії в суспільстві, які забезпечують ефективне функціонування економіки. На відміну від фізичного або людського капіталу, соціальний не є матеріальним, але має критичне значення для забезпечення соціальної стабільності та координації. У країнах з високим рівнем соціального капіталу спостерігається зростання продуктивності, вищий рівень громадської участі, нижчий рівень злочинності та вищий ступінь задоволення життям. Український інститут майбутнього у своєму дослідженні підкреслює важливість розвитку соціального капіталу для зміцнення національної єдності та підвищення ефективності державного управління [3]. Зокрема, зазначається, що високий рівень довіри між громадянами та до інституцій є ключовим фактором для подолання кризових ситуацій та забезпечення сталого розвитку. Для України, особливо в умовах

війни, розвиток соціального капіталу проявляється через потужні волонтерські ініціативи, самоорганізацію громад, довіру до військових та активне включення громадян у процеси допомоги і відбудови. Це є важливим фактором соціальної згуртованості та післявоєнної реконструкції.

Третім компонентом нової системи оцінювання добробуту є індекс щастя (World Happiness Index), який формується на основі опитувань щодо суб'єктивного задоволення життям. До індексу включаються шість основних критеріїв: ВВП на душу населення, соціальна підтримка, очікувана тривалість здорового життя, свобода прийняття життєвих рішень, щедрість та рівень корупції. Цей підхід ґрунтується на розумінні, що мета економіки — не лише зростання, а й добробут людини. Данія, Фінляндія, Швейцарія традиційно очолюють рейтинг, поєднуючи високі економічні показники із сильними соціальними гарантіями, ефективними інституціями та довірою між людьми. Україна, попри численні виклики, зберігає позитивну динаміку в індексі щастя — за останні роки її позиції зміцнились, що свідчить про стійкість українського народу, взаємодопомогу та готовність долати труднощі разом. Згідно з даними Державної служби статистики України, у 2023 році 45% громадян оцінили свій рівень життя як "задовільний", 27% — як хороший, тоді як близько 24% вказали на наявність серйозних економічних труднощів [4]. Водночас понад 60% українців заявили, що відчують підтримку з боку близьких, що є важливим соціальним маркером благополуччя. Такі показники відіграють значну роль у формуванні державної політики, орієнтованої не лише на економічне зростання, а й на реальну якість життя населення.

Отже, нові економічні індикатори успішності - ESG, соціальний капітал та індекс щастя - дозволяють сформувати більш людський, орієнтований на сталість і якість життя підхід до розвитку. Вони не замінюють класичні показники, але гармонійно доповнюють їх, фокусуючись на тому, що справді має значення для суспільства. Для України важливо не лише досліджувати ці концепції, а й інтегрувати їх у стратегії державної політики, економічного планування, освіти та бізнесу. Такий підхід дозволить не просто відновити економіку, а побудувати її на засадах гідності, довіри та спільного блага.

Список використаних джерел:

1. Кабінет Міністрів України. (2021). *Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року*. Постанова № 179. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179>
2. Укрінформ. (2021). *Національна економічна стратегія-2030 має бути стратегією "зеленої" економіки — Стефанішина*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3182994-nacionalna-ekonomichna-strategia2030-mae-buti-strategieu-zelenoi-ekonomiki-stefanisina.html>
3. Український інститут майбутнього. (2021). *Соціальний капітал в Україні: потенціал, довіра, перспективи розвитку*. URL: <https://www.uifuture.org/uk/publications/>
4. Державна служба статистики України. (2023). *Умови життя домогосподарств України у 2023 році*. URL: <https://ukrstat.gov.ua/>